

Årsmelding 2015

Stiftelsen Norsk Villreinsenter

Foto: Anders Mossing

Stiftelsen Norsk Villreinsenter Styrets årsberetning for 2015

Innledning

Stiftelsen Norsk villreinsenter ble opprettet i september 2006 og har som hovedformål å fremme bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinbestandene og villrein fjellene i Norge. Stiftelsen har to driftsenheter: Norsk villreinsenter Sør på Skinnarbu i Tinn kommune, og Norsk villreinsenter Nord på Hjerkind i Dovre kommune. Hvert av sentrene har sin definerte villreinregion som geografisk ansvarsområde (henholdsvis sør for og nord for Sognefjorden).

Styret

Styret har vært sammensatt slik i beretningsåret:

Medlem		Varamedlem	
Karl J. Baadsvik (leder)	Biovision	Inga Elise Bruteig	NINA
Stein Lier Hansen	Tinn kommune	Steinar Bergsland	Tinn kommune
Bengt Fasteraune	Dovre kommune	Inger Lise Vorkinn	Dovre kommune
Margit Smeland	Villreinnemnda for Setesdalsområdet	Øystein Landsgård	Villreintrådet i Norge / Norefjell-Reinsjøfjell villreinutvalg
Odd Sletten	Rørosmuseet	Mirjam Engelsjord	Reiselivsmotivator
Morten Johannessen (nestleder)	Fylkesmannen i Telemark	Astrid Alice Haug	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Kristin Prestvold	Sør-Trøndelag fylkeskommune	Jostein Bergstøl	Kulturhistorisk Museum, UiO

Direktøren i Statens Naturoppsyn (SNO) har vært innkalt til styremøtene som observatør og har deltatt på ett møte, seksjonsleder for naturveiledningsseksjonen i SNO har også deltatt på ett møte. Sekretariatsfunksjonen for styret har vært ivaretatt av seniorrådgiver Vemund Jaren, Miljødirektoratet.

Det har vært avholdt fire styremøter, og styret behandlet 31 saker i beretningsåret 2015.

Forsidebilde: Anders Mossing

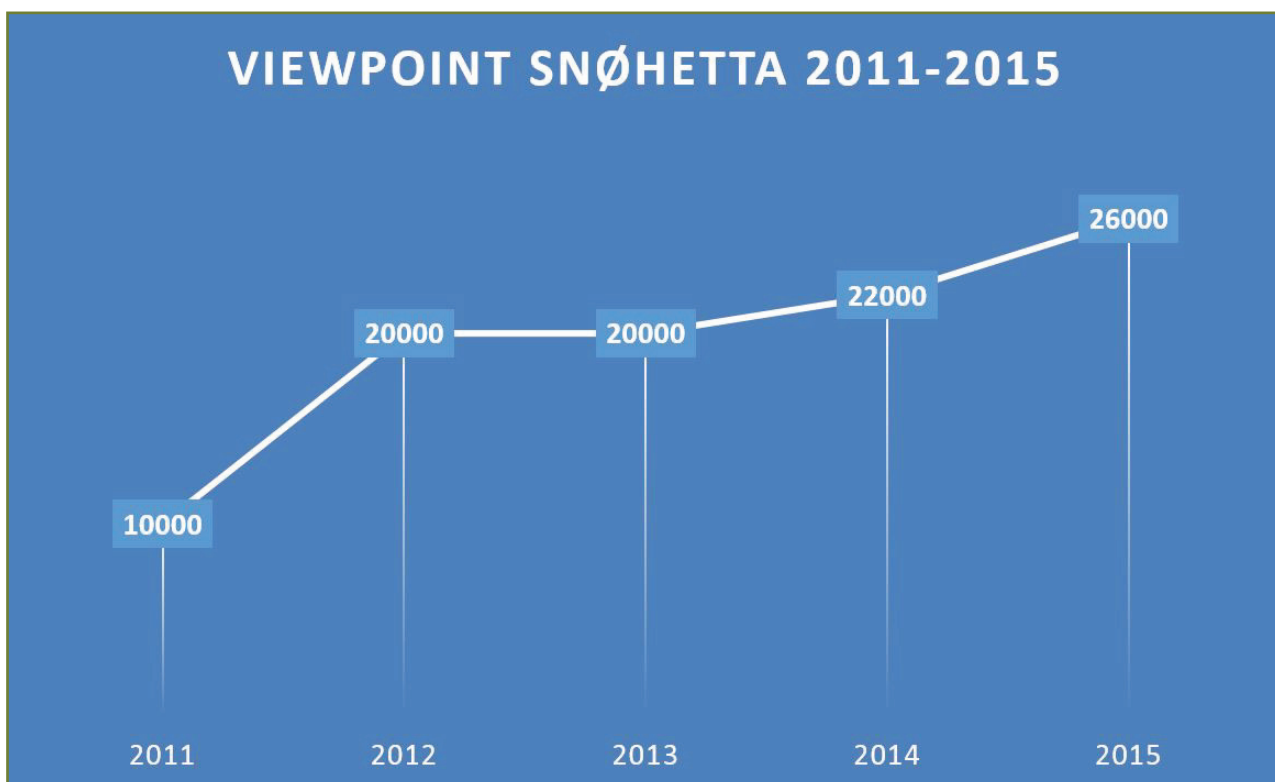

Lokaler og attraksjoner

viewpoint SNØHETTA

I 2015 har viewpoint SNØHETTA vært åpent fra 5. juni til 2. november. Som tidligere år har anlegget vært åpent hele døgnet. Norsk villreinsenter ansatte også i 2015 en egen naturveileder. Naturveilederen var ansatt i perioden juli – september og arbeidet 5 dager per uke. Arbeidsoppgavene er primært naturveiledning for besøkende, grupper og skoleklasser ved Besøksenter villrein. Naturveilederen fikk opplæring i metodikk utviklet av de fast ansatte naturveilederne i SNO.

En ferdselsteller på stien gir god oversikt over antall besøkende per år. Tallene viser at det har vært en økning på ca 18% fra 2014 til 2015. Dette gir et totalbesøk på ca 26 000 i sesongen 2015 (juni-oktober).

Besøktall ved viewpoint SNØHETTA per sesong (juni-oktober) siden åpningen i 2011.

Norsk institutt for naturforskning (NINA) gjennomfører et overvåkingsprosjekt i Hjerkinområdet/Snøhetta. Oppsummeringen fra dette prosjektet i 2015 viser at det har vært en nedgang i ferdsel på 13 av de 18 tellerne i området. Telleren på stien til viewpoint SNØHETTA er en av tellerne med økning. Statistikk fra Snøheim og Snøheimbussen viser også en liten nedgang i antall besøkende.

Som et ledd i overvåkingsprosjektet ble det satt opp ei svarkasse med spørreskjema på stien til viewpoint SNØHETTA i 2015. Formålet med undersøkelsen var å få et bedre bilde av hvem de besøkende er og hvorfor de kommer. I løpet av sesongen ble det fylt ut nesten 2000 spørreskjema. NINA oppsummerer undersøkelsen slik:

- 61% utlendinger fra svært mange nasjonaliteter (>30, desidert flest fra Tyskland).
- 93% går sammen med andre.
- 30% har med seg barn/ungdom under 15 år.
- 5% er på organisert tur (moskus, skoleklasser, barnehage, ridetur, idrettslag etc.).
- 95% ankommer med privatbil eller andre private motorkjøretøy.
- 46% bor i nærheten og er på tur over flere dager (flest campingplass, fjellstue, telt, hotell).

- 20% har vært på viewpoint flere ganger siden det åpnet i 2012, dvs. 80% er der for første gang.
- 59% har aldri vært i det området du ser fra viewpoint sommerstid tidligere (dvs 41% har).
- 60% går bare på viewpoint og har ikke gått/planlegger ikke å gå andre turer i området.
- 15% planlegger å gå en tur i området som du ser fra viewpoint.
- 14% planlegger flere turer i området som du ser fra viewpoint.

Konklusjon foreløpig: Viewpoint er en attraksjon som virker som en trekkfaktor som drar mange nye besøkende til selve utsiktspunktet.

Besøkssenter villrein

Miljømyndighetene lanserte i 2015 en ny merkevare- og besøksstrategi for Norges nasjonalparker og besøkssentre. Den nye merkevaren ble lansert 13. april, og Villreinsenteret på Hjerkins tilpasser seg den nye strategien med at senterets publikumsrettede virksomhet blir Besøkssenter villrein. Dette omfatter viewpoint SNØHETTA og aktivitetsområdet med sine objekter og aktiviteter.

Besøkssenter villrein ble offisielt åpnet av daværende Klima- og miljøminister Tine Sundtoft 9. juni 2015. Aktivitetsområdet består i dag av 3 murte fangstgraver, 2 jordgraver, sælehus, falkefangst-anlegg, revefelle, opplegg for skyting med pil og bue og Infobox- Dovrefjell. Infoboxen er en mobil informasjon om villrein, verneområder, pilegrim og moskus som er «inngangen» til aktivitetsområdet. Den var plassert på Hjerkins ut oktober måned, og ble da flyttet til Dombås sentrum.

For videreutvikling av Besøkssenter villrein er det i 2015 arbeidet med 3 prosjekter; restaurering av møterom, Portalen og Spor. Møteromsavdelingen skal oppgraderes med nytt kjøkken, ventilasjon, etterisolering og nye malte overflater, samt ny møblering. Plan for dette er utarbeidet i 2015, arbeidet skal utføres i 1.kvartal 2016.

Portal-konseptet er å definere et startpunkt for naturopplevelsen ved senteret, samt å skape et signal på avstand. Hovedgrepet er å åpne 1.etg i den sør-vestre fløyen for å skape en portal inn til aktivitetsområdet og det åpne landskap. Plan for dette er levert av Snøhetta arkitekter i 2015 og det vil bli arbeidet videre med prosjektering og finansiering av tiltaket.

I flere år er det arbeidet med en idè om å skape en kunstig snøfonn i aktivitetsområdet. Hensikten er å kunne formidle villreinens bruk av snø og is i sommervarmen, og å illustrere de arkeologiske funn som er gjort ved snøfonner i Dovrefjellområdet. Det er valgt en kunstnerisk tilnærming til dette arbeidet. En beskrivelse av prosjektet SPOR ble levert i desember 2015 og arbeidet er utført av Snøhetta arkitekter og kunstner Kristian Blystad. Under arbeidet med prosjektet var det et ønske om å utvide arbeidet geografisk til å gjelde hele Dovrefjell med fokus på ferdselsveiene.

Norsk villreinsenter Nord drifter skyttelbussen til Snøheim, og for sesongen 2015 ble det solgt 18212 billetter. Dette er en nedgang på 7 % fra 2014. Det er inngått kontrakt med Trønderbilene til og med 2017, da beslutning om Snøheimvegen skal tas i 2017.

Besøkssenter villrein, fangstminneparken og viewpoint SNØHETTA er tre populære attraksjoner ved Norsk Villreinsenter Nord. Foto: Jo Skorem/Heidi Ydse.

Villreinstillingen på Skinnarbu

Det har vært en stor vekst i besøket til villreinstillingen året 2015. Totalt besøkende er 9500 gjester, hvorav 6500 betalende.

Det ble i 2015 inngått både en samarbeidsavtale og en driftsavtale med Hardangerviddasenteret AS. Disse avtalene avklarer ansvarsforhold og samarbeidsflater mellom de to enhetene, og har lagt grunnlag for et godt samarbeid i beretningsåret.

Høsten 2014 påbegynte fagkonsulenten ved Norsk villreinsenter arbeidet med en ny installasjon, om Fjellrevprosjektet på Hardangervidda. Denne ble ferdigstilt i februar 2015. I forbindelse med åpningen av denne installasjonen ble det i samarbeid med Hardangerviddasenteret arrangert en godt besøkt tema-kveld om fjellrev, med foredragsholder fra NINA.

Oldemorstien og servicebygg Steinbua

Våren 2015 ble de siste arbeidene på uteområdet rundt Steinbua og Servicebygget ferdigstilt. Plassen ble gruset, og det ble laget et lite amfi av stein mellom de to byggene.

I 2015 ble Oldemorstien skiltet, etter mal fra Merkehandboka. Løypen ble også stikket om vinteren, og et formidlingsopplegg basert på QR-koder for mobiltelefon utviklet til bruk for hotellgjester, besøkende i utstillingen og hyttefolk, i tillegg til villreinsenterets gjester. I vinterferien ble det arrangert daglige trugeturer med guide fra Villreinsenteret. Hardangerviddasenteret har i vintersesongen stått for gratis utlån av truger. Hardangervidda Nasjonalparkhotell på Skinnarbu fikk også disponere 10 par truger til gratis utlån for sine gjester.

Det er blitt utviklet tre veiledningsopplegg til bruk på Oldemorstien: Villreinens biologi, Villreinen: Kulturbæreren, og Villrein og arealfragmentering. Det er utviklet et faghefte og undervisningsopplegg knyttet til alle tre temaer. Målet er å få de besøkende på senteret ut av konferansesalen og inn i naturen.

Naturveiledning og formidling

Høsten 2015 startet det første kullet ved landslinja i natur- og miljøfag ved Rjukan Videregående skole. Satsingen er et resultat av flere års samarbeid mellom Norsk villreinsenter Sør, Høgskolen i Telemark, Rjukan Videregående skole og Hardangerviddasenteret AS. Norsk villreinsenter Sør har hatt og har et stort ansvar for undervisningen gjennom skoleåret 2015/2016, blant annet gjennom ti undervisningsdager med temaene villrein og høyfjellsøkologi. Telemark fylkeskommune har gitt økonomiske bidrag til gjennomføringen av denne undervisningen.

Samarbeidet med Høgskolen i Telemark strekker seg videre enn arbeidet med landslinja. I 2015 har Norsk villreinsenter deltatt aktivt i arbeidet med en MOOC (Massive Open Online Courses), som er en form for undervisning på nett. Hovedtemaet i denne MOOC'en er villrein, og Norsk villreinsenter var en naturlig samarbeidspartner og kunnskapsleverandør.

Norsk villreinsenter har et stort ansvar for formidling og tilgjengeliggjøring av villrein faglig kunnskap. Gjennom 2015 har man utforsket mulighetene for bruk av ulike digitale formidlingsverktøy. Et spesielt spennende verktøy med stort potensiale er såkalte Storymaps, på norsk kalt fortellingshistorier. Med slike verktøy kan man formidle ulike typer kunnskap i digitale kartløsninger, kombinert med bruk av ulike media (bilder, video, lyd m.m.). Flere av våre ansatte var på kurs for å lære om bruk av slike verktøy, og har allerede begynt det praktiske arbeidet.

Årboka «Villreinen» er en årlig utgivelse med populærvitenskapelige artikler om villrein og villreinområdene, og således en viktig formidlingskanal. Norsk villreinsenter er representert i redaksjonsrådet for årboka, og bidrar årlig med flere artikler.

Våren 2015 var meget sein i de fleste norske villreinområder, og fra forskningsmiljøene kom det bekymringer om hvordan årets kalving ville gå. Ansatte fra Norsk villreinsenter Sør reiste inn i sentrale kalvingsområder på Hardangervidda for å dokumenterte fremsmelting og knoppsskyting i ulike høydesjikt. Målsettingen var å dokumentere forholdene villreinen sto overfor. Vi lyktes i etterkant å koble på media, og fikk innpass på NRK Dagsrevyen i beste sendetid.

NVS-ansatte var i felt for å følge med på snøsmelting og knoppsskyting i forbindelse med kalvingen på Hardangervidda. Det barnet på NRK Dagsrevyen. Foto: Anders Mossing.

Norsk villreinsenter Sør markerte Friluftslivets år 13. februar. Barnas turlag i Vinje og Tinn ble inviterte til en aktivitetsekveld, med trugegåing, oppgaveløsing og pølsespising. Det var få som hadde prøvd truger før, men det gav tydelig mersmak. Norsk villreinsenter lånte ut truger, slik at alle som ville, fikk prøve seg på en stemningsfull runde rundt senteret på Skinnarbu, med fakler som lyste opp mellom bjørkeleggene. På arrangementet ble også Trugestien åpnet av ordfører i Vinje.

Norsk villreinsenter har gjennom flere år samlet inn informasjon knyttet til sør-samisk naturkjennskap rundt Hardangervidda. Av dette materialet har vi det siste året utarbeidet flere samiske veiledningsopplegg. I tillegg er det laget en samisk vandretstilling med deler av en opprinnelig gamle, samt informasjon og bilder på «roll-ups» og et informasjonshefte. Utstillingen ble åpnet på samefolkets dag 6. februar, med 45 personer til stede. Etter en periode i toppetasjen på Skinnarbu, vandret utstillingen videre til Bykle i Setesdal. Utstillingen kan lånes ut. Både høyskoler og grunnskoler etterspør veiledningsopplegg knyttet til det samiske. Vi gjennomfører hvert år slike opplegg, både i grunnskolen, i videregående skole og i høyskoler. Lærerstudenter er vi spesielt interessert i. De er på vei ut i yrkeslivet, og kan realisere lærestoffet sitt i nye skoleklasser.

Ved Høgskolen i Sørøst-Norge (Tidligere Høgskolen i Telemark) er det arbeidet med å etablere et masterstudium i naturveiledning. Høgskolen har lagt til rette for dette, slik at studiet forhåpentlig kan realiseres innen utgangen av 2017. Naturveilederen ved Norsk villreinsenter Sør har deltatt i møter om dette. Naturveilederen har også bidratt i et nyoppstartet samarbeid om utvikling av egne studier ved fem utdanningsinstitusjoner: Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Hedmark, Høgskolen i Telemark, NMBU (Ås) og Universitetet i Tromsø. Gruppen har møttes to ganger på Miljødirektoratet i Oslo til workshop. Formålet er at institusjonene, i samarbeid, skal delta i utviklingen av egne programmer. Ønsket fra institusjonene er en samling hvert halvår. Naturveilederen deltar også i det nordiske samarbeidet innen naturveiledning. I dette samarbeidet er det et formål å utvikle den nordiske naturveiledningen. Det skal skje blant annet ved å arrangere

en workshop i 2015, der innhold og form skal kunne «filleristes». Praktikere og teoretikere skal arbeide sammen i workshopen. Totalt ble det veiledet i overkant av 1100 personer i 2015 ved Norsk villreinsenter Sør og 3000 ved Norsk villreinsenter Nord, totalt 4100 personer.

Naturveiledningen fra SNO ved Norsk villreinsenter Nord har vært på samme nivå som foregående år, med hovedvekt på veiledning for skoleklasser på ulike utdanningsnivå. Naturveilederne har gjennomført turer til viewpoint SNØHETTA med en rekke skoleklasser både fra regionen og fra skoler utenfor regionen. Samarbeid med skoler tilknyttet Den naturlige skolesekken har blitt videreført, samt samarbeid som er lagt inn som årlige undervisningsmoduler for skoler som har faste turer til området. SNOs naturveiledere har hatt ansvar for opplæring av den sesongansatte naturveilederen ved Norsk villreinsenter. Naturveilederen ved Norsk villreinsenter har i tillegg deltatt på veiledning med skoleklasser i området, og har gjennom dette fått en bred erfaring med veiledning for mange ulike grupper.

I tillegg har SNOs naturveiledere arbeidet med utvikling av guiding i Besøksenter villrein, og var sentrale i åpningsarrangementet i juni. Guiding for cruiseturister i Besøksenter villrein ble forsøkt, med gode resultater.

2015 var et år med noe endra arbeidsoppgaver for naturveilederne i SNO. De har i økende grad deltatt i regulært oppsynsarbeid i regionen, uten at dette har vært prioritert fremfor naturveiledningen. Samarbeid med nasjonalparkforvaltningen inngår i dette arbeidet, og det har styrket knutepunktsfunksjonen ved Norsk villreinsenter.

www.villrein.no/Facebook

Norsk villreinsenters nettside, www.villrein.no, er utviklet og driftet i et samarbeid med Villreintrådet i Norge. Nettsiden har siden oppstart i 2009 hatt en meget positiv utvikling. Hvert år har det vært en god økning i antall besøkende. I 2011 ble det nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra både Norsk villreinsenter og Villreintrådet som skulle arbeide med videreutvikling av nettsiden, og etter lang tids arbeid ble «nye» www.villrein.no lansert i mai 2014. I 2015 har nettsiden per måned hatt gjennomsnittlig 3761 besøkende og 9505 sidevisninger. Sammenliknet med 2014 er dette en økning i antall besøkende med 3,5 %. En av målsettingene for 2015 var å øke antallet publiserte nyhetssaker. Nettsiden ble oppdatert med 86 nyhetssaker i løpet av driftsåret, mot 49 for 2014. Når det gjelder bruk av sosiale medier, er Norsk villreinsenter også på Facebook. Utviklingen her har vært positiv og antall som «liker» har økt jevnt. I skrivende stund er det 1548 personer som «liker» oss, en økning på 23 % siden 2014. Dette antas å ha bakgrunn i antall nyhetssaker på nettsiden, og at disse alltid deles på Facebook.

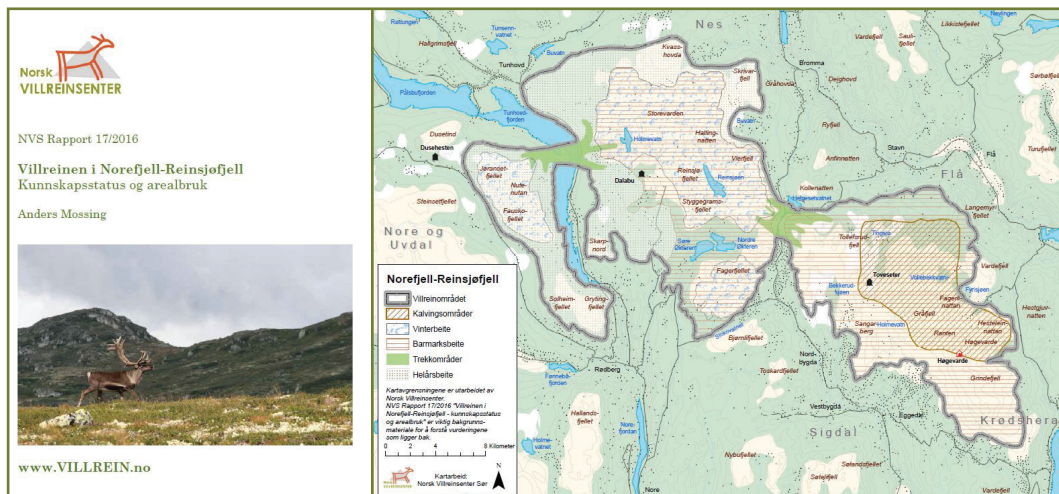
Dokumentasjon og rådgivning

Det å ha bred kontaktflate mot villreinnemnder og -utvalg, verneområdestyrer, fylkesmannen, fylkeskommuner og kommuner med villreinareal er en viktig løpende oppgave for Norsk villreinsenter. Begge driftsenhetene har deltatt på flere møter med innlegg om villreinrelaterte tema.

Norsk villreinsenter får jevnlig henvendelser om villrein faglig rådgivning i konkrete saker. Disse kommer både fra offentlige forvaltningsmyndigheter på lokalt og regionalt nivå, og fra ulike konsultantselskaper med utredningsoppgaver. Selv om vi utfører dette på forespørsel, er vi ikke et høringsorgan og avgir ikke høringsuttalelser i tradisjonell forstand. Målsettingen er at vi legger til rette for at den nyeste og mest oppdaterte kunnskapen blir benyttet.

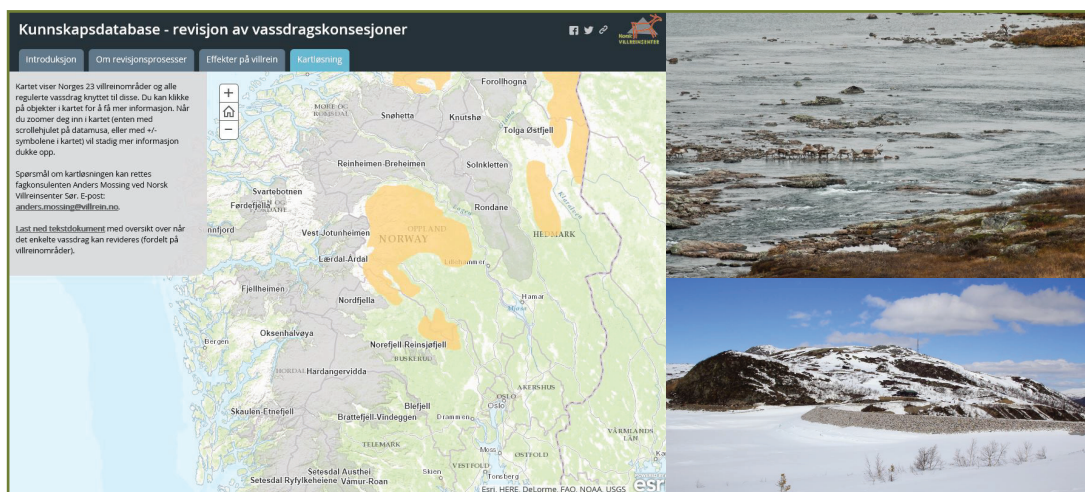
Norsk villreinsenter Sør startet opp kartleggingsprosjekter for to av våre mindre villreinområder (Brattefjell-Vindeggen og Norefjell-Reinsjøfjell) våren 2015. Det ble oppnevnt villrein faglige

prosjektgrupper for begge prosjektene med deltakere fra oppsyn, verneområdestyre, villreinutvalg og forskningsmiljøer. Innsamling og strukturering av kvantitative data var en viktig del av dette arbeidet i 2015. I tillegg har man for begge prosjektene gjennomført åpne informasjonsmøter for villreinutvalg, grunneiere og andre interesserte. En plan er lagt for innsamling av kvalitative data i 2016. Kartproduksjon fortsetter å være en viktig oppgave for Norsk villreinsenter. Også i 2015 har det vært ytt karttjenester, bl. a for et bokprosjekt om norsk villrein, verneområdestyrets revisjon av forvaltningsplan for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde, og Villreinnemnda for Setesdalsområdets arbeid med grenser for tellende areal.

Kartarbeid og rapport fra prosjektet i Norefjell-Reinsjøfjell.

I samarbeid med Villreinnrådet startet Norsk villreinsenter Sør i 2015 opp et innsamlingsarbeid i alle villreinområder i Sør-Norge, med mål om etablering av en litteraturlase samt en karttjeneste, med tema villrein og kraftutbygginger. Innsamlingsarbeidet skal avsluttes og databasen være operativ i løpet av første halvår 2016. Her skal all tilgjengelig litteratur være lett tilgjengelig for brukerne i de ulike områdene. Det er i tillegg samlet inn dokumentasjon til bruk i Forskningsrådsprosjektet "Renewable Reindeer" under EnergiX-programmet. I tillegg har Norsk villreinsenter Sør deltatt i blant annet workshoper og arbeidsmøter i forbindelse med KVV for Rv7, om villreinutfordringer i vannkraftrevisjonen for Tokke-Vinje, og på den årlige Heiplan-samlingen for den regionale planen for Setesdal.

Samarbeidsprosjektet om etablering av en litteraturlase for villrein og kraftutbygginger anses som et viktig steg for å få en oversikt over kunnskapsgrunnlaget. Foto: Olav Strand/ Anders Mossing

I forbindelse med verneplanprosessen for det tidligere Hjerkinnskytefelt har Norsk villreinsenter Nord bistått med villreinfaglige innspill, spesielt i arbeidet med konsekvensutredningen for reiselivet.

Norsk villreinsenter Nord har i likhet med foregående år framstilt kart over villreinen sin arealbruk i noen villreinområder og delbestander i blant annet Rondane og Reinheimen-Breheimen. I tillegg kommer enkeltoppdrag der blant annet eldre fangstminner er visualisert. Norsk villreinsenter Nord fikk forespørsel fra Villreinutvalget i Knutshø om gjennomgang og digitalisering av grenser for tellende areal i Knutshø Villreinområde. Arbeidet ble påbegynt sommeren 2015, og skal etter planen slutføres våren 2016.

Norsk villreinsenter har bidratt i en prosjektgruppe sammen med Statens naturoppsyn, Miljødirektoratet og Artsdatabanken for å etablere en database med innsynsløsning for tilfeldige observasjoner av villrein (SettRein-observasjoner). Innsynsløsningen, som er åpen for alle, ble publisert sommeren 2015. Verktøyet skal vise villreinens bruk av områder i utvalgte deler av landet, til ulike tidsperioder og årstider og hos ulike dyrekategorier (fostringsdyr, bukkeflokker, blanda flokker osv.) Utviklingen av "Sett rein" bygger på tre hovedkriterier: enkel metodikk, billig datainnsamling og langsiktig og løpende registrering av data. «Sett rein» skal være et verktøy for alle aktører i villreinforvaltningen.

Illutsrasjonsfoto: Anders Mossing

I likhet med foregående år har Norsk villreinsenter også i 2015 markert seg sterkt som en «sparringspartner» i forhold til forskningsmiljøene og bidratt til å sette fokus på behovet for kunnskapsinnhenting. I forbindelse med Klima- og miljøminister Tine Sundtofts besøk på Skinnarbu 3. juni 2014, fikk Norsk villreinsenter Sør sekretariatet for en arbeidsgruppe oppnevnt av departementet som skulle utrede etablering av «Europeiske Villreinregioner». En av naturveilederne ved Norsk villreinsenter Nord var også medlem av arbeidsgruppen. Prosjektet, som ble ledet av Østlandsforskning, presenterte i juni 2015 en strategi for bred verdiskaping på villreinens premisser i de to regionene. Statsråden mottok rapporten under åpningen av besøkssenter Villrein på Hjerkinnskytefelt. Norsk villreinsenter Sør har i tillegg deltatt i prosjektmøter for de to Forskningsrådsprosjektene vi er involverte i; ”Renewable Reindeer” og ”Adaptive Management”.

Møteplass og knutepunkt

Den positive utviklingen ved Norsk villreinsenter som møteplass og knutepunkt har fortsatt i 2015. Begge har stabile leietakere, med 10 personer som har fast kontorsted ved begge driftsenhetene. De viktigste aspektene ved dette er at både Hjerkinnskytefelt og Skinnarbu utvikler seg til stadig større og tyngre kompetansesentra, at de fungerer stadig hyppigere og viktigere som arenaer for møter og meningsutveksling, og at sentrene er attraktive samarbeidspartnere og har fasiliteter som andre brukergrupper etterspør. I tillegg gjør de nyutviklede attraksjonene det enda mer attraktivt å legge møter og konferanser til de to sentrene. Norsk villreinsenter Nord tilbyr seng, kontor, kjøkken / spiserom og nødvendig lagerrom til forskere og studenter fra ulike norske forskningsmiljøer. Feltstasjonen hadde ca 450 gjestedøgn i 2015, og gir viktige bidrag til senteret faglig, sosialt og økonomisk. Ved Norsk villreinsenter Sør har man hatt besøk av både WWF, forskere fra Landau, Tyskland, Energi- og Miljøkomiteen samt Artsdatabanken.

Norsk villreinsenter var medarrangør av 14th International Arctic Ungulate Conference (AUC) på Røros i august, der Miljødirektoratet og NINA var hovedarrangører. Konferansen hadde mer enn 150 deltakere fra en rekke land.

Sekretariat for FoU-prosjekter

Begge driftsenhetene ved Norsk villreinsenter har siden 2009 hatt sekretariatet for ulike forskningsprosjekter på villrein. Rollen som sekretariat i slike FoU-prosjekter gir Norsk villreinsenter en sentral plassering i forhold til ny forskning. Vi får tilgang til viktige resultater tidlig og en grundig forståelse for temaene. Videre er dette med på å styrke Norsk villreinsenter sin rolle som bindeledd mellom forskning, forvaltning og andre brukerinteresser.

Norsk villreinsenter Sør har hatt sekretariatsfunksjon for prosjektene på Hardangervidda og i Nordfjella, samt i Setesdalsheiene. Prosjektet i Setesdalsheiene ble avsluttet ved årsskiftet 2010/2011. De problemstillinger og fokusområder som ble avdekket i dette prosjektet, ønsket både den lokale og regionale forvaltningen og brukerinteressene for øvrig svar på. Ansvarlig fylkesmann for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiene (Fylkesmannen i Vest-Agder) tok derfor initiativet til et nytt prosjekt, som ble konstituert i 2013. Norsk villreinsenter overtok sekretariatet også for dette prosjektet etter konstitueringen. Prosjektet i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiene har en særlig interessant organisering, med egne arbeidsgrupper for hvert av delmålene i prosjektet. Dette gir sterk brukermedvirkning både i utformingen av prosjektet og i kunnskapsinnhenting, noe som gir kunnskapen sterk legitimitet og bred formidling. I 2015 er det blitt arrangert to workshops for dette prosjektet, samt et styringsgruppemøte.

Prosjektet på Hardangervidda og i Nordfjella var i 2014 inne i sitt siste år, med rapportering i fokus. I denne rapporteringen har overvåkingsregimet knyttet til villrein og Rv7 fått en egen evaluering. Denne rapporten ble publisert i 2015. Norsk villreinsenter har deltatt i drøftinger om oppstart av nytt merkeprosjekt, og arrangert oppstartsmøte for et nytt merkeprosjekt for Hardangervidda og Nordfjella.

Også i 2015 har Norsk villreinsenter Nord vært involvert i og hatt sekretariatsfunksjon for forskningsprosjekter i de fire villreinområdene: Knutshø, Rondane, Snøhetta og Forollhogna. FoU-prosjektet i Knutshø, som så på villreins arealbruk og menneskelig ferdsel, ble presentert på et seminar januar 2015, og sluttrapporten ble sluttført seinhøstes. For forskningsprosjektet i Rondane, med samme tematikk, ble det arrangert et eget sluttseminar hvor rundt 100 interesserte møtte opp. I begge prosjektene kom forskerne med klare anbefalinger til oppfølging, og forslag til avbøtende tiltak i enkeltområder.

I Rondane så man tidlig behovet for et oppfølgende prosjekt. Norsk villreinsenter Nord ble med videre som sekretær i ei arbeidsgruppe som så på mulighetene for dette. Prosjektforslaget ble klart seinhøstes 2015, og prosjektet «Følgeprosjekt i Rondane villreinområde: Villrein, ferdsel og forvaltning» forventes igangsatt våren 2016. I dette prosjektet blir det økt fokus på formidling.

Det 3-årige forskningsprosjektet «Menneskelig aktivitet og villrein i Forollhogna» var inne i sitt 2. år i 2015, og hadde fokus på datainnhenting. I Snøhetta villreinområde pågår det nå et oppfølgende forskningsprosjekt fra 2014-2017, etter at det første FoU-prosjektet i området ble avsluttet i 2013. Ett av målene er å få mer kunnskap om effekten av åpningen av turisthytta Snøheim og å se på effekter av bussregimet langs Snøheimvegen. Resultatene fra prosjektet vil bli en viktig del av grunnlaget for den politiske beslutningen om Snøheimvegen, som ventes i 2017.

Foto: Anders Mossing

Personale og organisasjon

Stiftelsen ansatte i 2015 en ny fagkonsulent ved Norsk villreinsenter Sør i fast stilling, slik at Stiftelsen Norsk villreinsenter ved årets slutt hadde fem faste medarbeidere og én på tidsavgrenset kontrakt. Daglig ledelse er delt mellom Jo Skorem på Norsk villreinsenter Nord og Marianne Singsaas på Norsk villreinsenter Sør. Fagkonsulenter er Anders Mossing, Ingrid Nerhoel og Lena Romtveit. Norsk villreinsenter har dermed tilnærmet lik kjønnsrepresentasjon, og bemanningen i Stiftelsen Norsk villreinsenter har vært stabil gjennom året. Fra oppstarten i 2007 har to naturveiledere, ansatt i Statens Naturoppsyn, vært tilknyttet hvert senter. Da den ene naturveilederen sa opp sin jobb ved Norsk villreinsenter Sør i 2014, ble stillingen dessverre ikke opprettholdt.

Samhandling og teambygging i organisasjonen, samt i de større fagmiljøene, har vært prioritert ved begge sentra. Ved Norsk villreinsenter Sør arrangeres det felles julebord og sommeravslutning for alle ansatte på Skinnarbu, samt flere felles fagdager i løpet av året. Ved Norsk villreinsenter Nord inviterer man til felles julelunsj for hele huset og «grønt» miljø i Oppdal, Dovre og Folldal.

Arbeidet med ny strategisk plan for Stiftelsen Norsk villreinsenter har vært en god anledning for begge driftsenheter til å tenke gjennom videre kompetanseutvikling og veivalg. Det er en prioritert oppgave å jobbe for å utnytte de synergi muligheter som ligger i samspillet mellom den ulike kompetansen ved de to driftsenhetene, og man har fokusert på å dele informasjon og oppgaver mellom daglige ledere, fagkonsulenter og naturveiledere på de to stedene. Det ble i 2015 utarbeidet et strategisk notat som beskriver dette samarbeidet.

Det er i 2015 innført ny kommunikasjonsplattform for de ansatte i Stiftelsen Norsk villreinsenter. Dette gir muligheter for felles skylagring, deling av dokumenter og kalendere og videokommunikasjon via Lync.

Helse, miljø og sikkerhet

Stiftelsen regnes ikke å ha negativ innvirkning på det ytre miljø. Arbeidsmiljøet er godt, og det har ikke vært skader, ulykker eller høyt sykefravær i virksomheten. HMS-planen for Stiftelsen Norsk villreinsenter ble utarbeidet i 2009 og er fulgt opp i 2015. Ved begge enheter har ombygging av kontorer bedret kontorforholdene og skapt økt trivsel i et stadig voksende fagmiljø.

Økonomi

Stiftelsen hadde i 2015 et overskudd på kr 552.059,- som er overført til fri egenkapital. Egenkapitalen ved utgangen av året var på kr 11.029.232,-. Stiftelsen har ikke langsiktig gjeld. Økonomien vurderes som god, og forutsetninger for fortsatt drift anses å være tilstede. Driftsinntektene utgjorde til sammen kr 8.667.802,-. Den største posten var på kr 6.600.000,- i årlig driftstilskudd fra Miljødirektoratet. I 2015 har verdien av aktiverte eiendeler økt med kr 396.859,-.

Perspektivene framover

Etter styrets oppfatning har 2015 vært et godt år for Norsk villreinsenter. Staben har økt med en fast ansatt, og består av dyktige og høyt motiverte medarbeidere. Man drar stor nytte av det felles større fagmiljøet som er etablert på begge steder. Naturveiledning/formidling, kurs/foredrag, kontaktskapende virksomhet og arbeid med dokumentasjon i villreinområdene har tatt et godt steg videre. Arbeidet med ny strategisk plan har i løpet av året gitt gode muligheter til å bekrefte kursen man har satt, samt å sette seg nye mål for de neste fem årene.

Kontaktinformasjon:

Norsk Villreinsenter Nord: NO-2661 Hjerkins | Telefon: +47 95 05 47 55 | E-post: post.nord@villrein.no

Norsk Villreinsenter Sør: NO-3660 Rjukan | Telefon: +47 95 89 63 60 | E-post: post.sor@villrein.no

Stiftelsen Norsk Villreinsenter: NO-2661 Hjerkins | Telefon: +47 48 10 10 48

Org.nr: NO 990 697 809 MVA

